

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 37/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Jarabica s. r. o., Kutlíková 1755/17, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Bratislava I (teraz Mestského súdu Bratislava IV) č. k. 16C/133/2015-328 z 24. júna 2019, postupu a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Co/89/2019-475 z 30. septembra 2019 a proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 72/2022 z 23. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. novembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi a uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhujú, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutia a vec vrátil okresnému súdu (teraz Mestskému súdu Bratislava IV, pozn.) na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16C/133/2015 sa sťažovatelia podanou žalobou domáhali proti Slovenskej republike, za ktorú konalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spôsobenej nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/121/2011,

Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 31Ro/2068/2007, súdneho exekútora [REDAKOVANÉ] (ďalej len „súdny exekútor“) v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. EX 633/2011 a napokon okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27Cb/58/2005. Následne do konania na strane žalovanej vstúpil súdny exekútor ako intervenient 1 a [REDAKOVANÉ] ako intervenient 2, pričom ich vstup do konania nebol sporovými stranami namietaný.

3. Pred začatím prvého pojednávania vo veci a predbežným prejednaním sporu sťažovatelia vzali podaním z 25. apríla 2019 svoju žalobu späť v časti o náhradu škody spôsobenej postupom súdneho exekútora v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. EX 633/2011 v sume 177 311,48 eur z dôvodu, že v uvedenej veci prebieha na Okresnom súde Bratislava II skôr začaté konanie vedené pod sp. zn. 51C/160/2014. Súčasne žiadali, aby vzhľadom na čiastočné späťvzatie ich žaloby boli z konania vylúčení obaja intervenienti, keďže ich právny záujem na výsledku konania zastavením konania v uvedenej časti pominul. Z uvedených dôvodov okresný súd uznesením č. k. 16C/133/2015-291 zo 17. mája 2019 konanie v danej časti zastavil.

4. Napadnutým uznesením okresný súd pripustil, aby z konania vystúpili obaja intervenienti (I. a II. výrok), ktorým voči sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (III. a IV. výrok). Pri rozhodovaní o trovách konania aplikoval § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s čl. 4 CSP, pričom konštatoval, že sťažovatelia čiastočným späťvzatím žaloby procesne zaviniли zastavenie konania a súčasne netvrdili existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré by súd mohol stranám sporu nepriznať náhradu trov konania.

5. Proti výrokom o náhrade trov konania (t. j. III. a IV. výroku) sťažovatelia podali odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu v napadnutej časti potvrdil ako vecne správne podľa 387 ods. 1 a 2 CSP a intervenientom 1 a 2 priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa s názorom prvoinštančného súdu, že sťažovatelia čiastočným späťvzatím žaloby procesne zaviniли zastavenie konania, a preto sú povinní znášať trovy vzniknuté intervenientom.

6. Uznesenie odvolacieho súdu sťažovatelia napadli dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodili z § 420 písm. f) CSP.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením (ktoré síce sťažovatelia nepredložili spolu s ústavnou sťažnosťou, ale je dostupné na stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky www.justice.gov.sk) dovolanie sťažovateľov odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uvádzajú, že ako osobám bez právnického vzdelania im neboli zrejmé dôsledky späťvzatia ich žaloby. Súčasne im nepriaznivá finančná situácia neumožnila uhradiť odmenu advokáta a zabezpečiť si tak v predmetnom súdnom konaní kvalifikovanú právnu pomoc. V priebehu konania pritom žiadali, aby súd upustil od priznania náhrady trov konania intervenientom, pretože konanie sa zastavilo skôr ako by im reálne nejaké účelné trovy mohli vzniknúť. Zastávali názor, že v rámci odvolacieho konania neboli trovy konania intervenientov účelne vynaložené, pretože do konania vstúpili dva roky po podaní žaloby a zároveň ich podania

boli všeobecné a bez znalosti prejednávanej veci. Ak im krajský súd a najvyšší súd vytýkali, že sa nedomáhali aplikácie § 257 CSP, uvedené bolo spôsobené „procesným pochybením“ a skutočnosťou, že neboli právne zastúpení, pričom bežný človek nevie, či má namietať naplnenie znakov uvedeného zákonného ustanovenia, alebo sa s tým musí vysporiadať konajúci súd. Tvrdia, že konajúce súdy sa s ich žalobou vysporiadali len v rovine právnej, pričom pri rozhodovaní absentoval práve akcent na zachovanie spravodlivosti samotného konania a ich legitímnych očakávaní. Poukázali na Radbruchovu formulu a domáhali sa spravodlivého vyriešenia veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutým uzneseniam okresného súdu a krajského súdu:

9. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 8/2022).

10. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že primárne bolo úlohou krajského súdu posúdiť rozhodnutie okresného súdu v namietanom rozsahu. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľom domôcť sa ochrany základných práv proti ich porušeniu uznesením okresného súdu v odvolacom konaní, teda v konaní vedenom pred všeobecným súdom, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany.

11. Rovnako aj pokiaľ ide o tú časť ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ústavný súd musí s poukazom na princíp subsidiarity konštatovať, že aj v tejto časti je vylúčená jeho právomoc. Sťažovatelia totiž podali proti namietanému uzneseniu krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením. Právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu právam sťažovateľov tak predchádza právomoci ústavného súdu.

12. Existencia opravného konania nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať vo vzťahu k opravným prostriedkom napadnutým rozhodnutiam, keďže dovolanie a dovolanie v civilnom procese predstavujú účinné právne prostriedky ochrany práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo vzťahu k namietaným rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

13. Napriek tomu, že sťažovatelia (kvalifikovane právne zastúpení) od ústavného súdu požadujú taktiež zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v dôvodoch ústavnej sťažnosti nie je možné identifikovať žiadnu relevantnú ústavnoprávnu argumentáciu, ktorá by bola konkrétne cielená na jeho obsah. Ústavná sťažnosť je v podstate len vyjadrením všeobecnej nespokojnosti sťažovateľov s rozhodnutím konajúcich súdov o trovách konania, na ktorých náhradu boli

zviazaní, pričom sťažovatelia v podstate len poukazujú na svoju odbornú neznalosť a zlú finančnú situáciu, ktorá im neumožnila zabezpečiť si v súdnom spore kvalifikovanú právnu pomoc. Je tak zrejmé, že v ústavnej sťažnosti chýbajú bližšie právne a skutkové dôvody, ktorými by sťažovatelia podporili svoje tvrdenie o porušení ich práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením dovolacieho súdu. Absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti pritom spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (napr. I. ÚS 225/2016, III. ÚS 313/2016, I. ÚS 291/2017, III. ÚS 570/2017, IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020, IV. ÚS 163/2021). Úlohou ústavného súdu totiž nie je hádať, v čom má spočívať porušenie namietaných práv sťažovateľov. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že zákonom stanovená povinnosť kvalifikovaného právneho zastúpenia sa prejavuje aj v povinnosti prispôbiť sťažnostnú argumentáciu osobitnému charakteru konania o ústavnej sťažnosti, čo sa v prejednávanej veci nestalo.

14. Napriek uvedenému sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia dovolacieho súdu, ktorý v reakcii na dovolacie námietky sťažovateľov skonštatoval, že v danom prípade nezistil namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu považoval za dostatočné a spĺňajúce všetky náležitosti vyžadované § 393 CSP. Napokon poukázal na predpoklady aplikácie § 257 CSP, ktoré má výnimočný charakter a má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, a nie na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami sporu. Najvyšší súd uzavrel, že ak odvolací súd zhodne s okresným súdom konštatoval procesné zavinenie sťažovateľov na zastavení konania, implicitne z toho možno dedukovať, že nezistil žiadne zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce výnimočný postup súdu pre nepriznanie náhrady trov konania.

15. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia najvyššieho súdu nevykazuje žiadne znaky či už arbitrárneho, alebo formalistického prístupu k hodnoteniu podmienok prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Navyše, ako už bolo zmienené, sťažovatelia v ústavnej sťažnosti neformulujú vo vzťahu k napadnutému uzneseniu dovolacieho súdu žiadne konzistentné výhrady a žiadnym spôsobom ani nerozporujú závery ním prijaté.

16. Ak sťažovatelia tvrdia, že konajúce súdy sa s ich žalobou nevysporiadali v súlade so zásadou spravodlivosti a ich legitímnymi očakávaniami, je potrebné uviesť, že čiastočné zastavenie konania bolo spôsobené práve dispozitívnym úkonom sťažovateľov, ktorí vzali svoju žalobu v časti späť z dôvodu, že paralelne prebiehalo o ich uplatnenom nároku súdne konanie na inom prvoinštančnom súde. Nebolo teda sporné, že svojím úkonom z procesného hľadiska zapríčinili zastavenie konania, preto konajúce súdy následne pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov aplikovali zásadu zodpovednosti za zavinenie podľa § 256 ods. 1 CSP. Ani ich argument, že ako laici nemohli mať vedomosť o dôsledkoch späťvzatia ich žaloby, nemôže spochybníť správnosť záveru konajúcich súdov o ich procesnom zavinení na zastavení konania.

17. K ďalšej námietke sťažovateľov, že intervenientom nemala byť priznaná náhrada trov, keďže trovy neboli účelne vynaložené s ohľadom na čas, keď vstúpili do konania a na samotný obsah ich podaní predložených v konaní, sa už vyjadril krajský súd, ktorý uviedol, že otázka

účelnosti priznaných trov bude riešená súdom prvej inštancie pri rozhodovaní o výške trov (bod 18 uznesenia krajského súdu).

18. Ústavný súd je pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný dôvodmi, ktoré uvádzajú sťažovatelia, pričom z týchto nevyplýva žiaden argument smerujúci k tomu, že by napadnuté rozhodnutie bolo v rozpore so základným právom sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj s ohľadom na nedostatočný argumentačný základ ústavnej sťažnosti sťažovateľov ústavný súd nevidel dôvod spochybňovať ústavnú akceptovateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez opodstatnenia zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. januára 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu